

РЕШЕНИЕ

№ 167

гр. Кюстендил, 18.08.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – КЮСТЕНДИЛ, III СЪСТАВ, в публично заседание на единадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Росица Б. Савова

Членове: Татяна Хр. Костадинова
                  Мария Ст. Танева

при участието на секретаря Галина Г. Кирилова
като разглежда докладваното от Татяна Хр. Костадинова Въззивно гражданско дело № 20221500500131 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

Образувано е по постъпила въззивна жалба от ***, ЕИК **, със седалище и адрес на управление: ***, насочена против Решение № 260489/21.12.2021 г., постановено от Районен съд – Кюстендил по гр.д. № 660/2021 г. по описа на същия съд.

С обжалвания първоинстанционен съдебен акт Районен съд – Кюстендил е признал за установено в отношенията между А. Т. С. и ***, че клаузите на чл. 3, ал.5, чл. 6, ал. 3, чл. 8, ал. 2 и чл. 13 от договор за потребителски кредит ** от 30.01.2008 г., сключен между страните, са нищожни на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 143 ЗЗП. Осъдил е *** да заплати на А. Т. С. сума в размер на ** лв. като изплатена от ищеца на ответника без основание, въз основа на нищожните клаузи от сключения между тях договор, ведно със законна лихва, считано от 09.04.2021 г. до окончателното изплащане.

Въззивникът обжалва в цялост първоинстанционното решение на КнРС като сочи доводи за неговата неправилност поради необоснованост и незаконосъобразност като постановено при съществени нарушения на съдопроизводствените правила и изцяло погрешно приложение на материалния закон. Счита, че районният съд е допуснал съществено процесуално нарушение като е постановил решението си на 21.12.2021 г. - в деня следващ изтичане на срока за представяне на писмена защита от страна на ответното дружество. Твърди, предвид датата на изпращане на защитата си чрез куриерска фирма – 20.12.2021 г., че съдът не е бил получил, респективно не е съобразил изложените в същата доводи, съображения и становище по съществото на предявените искове, при постановяване на обжалвания съдебен акт, като по този начин е нарушил правото на защита на ответника. Посочва съществени процесуални нарушения, свързани с допускането от страна съда на три последователни изменения

на иска по реда на чл. 214, ал. 1 от ГПК, предприети от ищеца. Изразява становище, че първото изменение, касаещо увеличаване размера на осъдителния иск, би могло да бъде прието за процесуално допустимо, но го оспорва като материално неоснователно, с оглед твърдението, че договорните клаузи въз основа на които са събрани сочените и претендирани от ищеца суми, са равноправни и валидни, което правело плащането на тези суми извършено на валидно правно основание и неподлежащи на възстановяване, освен това изменението включвало суми за периоди, вземанията за които били погасени по давност. Навежда аргументи за абсолютна процесуална недопустимост на второто и третото изменение на иска, касаещи изменение на петитума на установителния иск чрез въвеждане нови договорни клаузи, които да бъдат предмет на преценка за равноправност от съда, както и едновременно с това изменение на основанието и петитума на осъдителния иск чрез въвеждането на ново основание – евентуално допускане на неразрешен анатоцизъм при предоговаряне на кредита и предявяване на тази основа на нов размер на иск, тъй като с тях се предявявали по същество нови искове, доколкото се изменяло едновременно и основанието и петитума на предявените два главни иска, същевременно същите са заявени извън преклузивните срокове. Твърди, че осъдителната претенция на ищеца по чл. 55, ал. 1 предл. 1-во по ЗЗД е неправилно уважена в пълен размер, въпреки че по делото било безспорно доказано наличието на плащания на погасителни вноски по процесния банков кредит от трети лица, респ. липсвал един от главните елементи на фактическия състав, а именно престиране без основание от страна на ищеца, респ. липса на обедняване. Оспорва се като противоречащ на приложимия материален закон и задължителната съдебна практика правния извод на първоинстанционния съд относно момента на настъпване изискуемостта на предявените с втория главен осъдителен иск вземания, въз основа на което съдът е отхвърлил възражението на ответника по реда на чл. 110 от ЗЗД за частично погасяване на тези вземания по давност и е уважил иска в пълен размер за целия претендиран период от 2008 г. до датата на исковата молба. Позовава се на ТР № 5/21.11.2019 г. по тълк.д. № 5/2017 г. на ОСГТК на ВКС и твърди, че в случая предявените от ищеца вземания, предмет на втория главен осъдителен иск, са погасени по давност за периода от датата на падеж на първата вноска по кредита – 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г. Твърди, че съдът неправилно е приел, че клаузите на клаузите на чл. 3, ал. 5, чл. 6, ал. 3, чл. 8, ал. 2 и чл. 13 от договор за потребителски кредит са неравноправни като е приел за доказани от страна на ищеца твърденията му за липса на информация относно потенциални рискове и икономически последици от действие на процесните клаузи, за липса на яснота и разбираемост при формулировката на клаузите, липса на добросъвестност от страна на банката и наличие на значително неравноправие между правата и задълженията на доставчика и потребителя при постигането на съгласие и приемането от страна на ищеца на текста и действието на клаузите на чл. 3, ал. 1 и ал. 5 и чл. 6, ал. 3 от договора за кредит относно определяне на променлива лихва, като и за липса на обективност на критериите, заложили в тях и приложимата към договора методология за определяне на променливата компонента в приложимия по договора лихвен процент. Излага съображения, в подкрепа на противното становище – че същите клаузи са индивидуално договорени; формулирани на ясен и разбираем език, приети от кредитополучателя и съобразени с всички относими нормативни актове и съдебна практика; сключването на договор за кредит при променлива лихва е допустимо съгласно чл. 58 от ЗКИ; променливата лихва не била уговорена във вреда на потребителя, доколкото може да бъде увеличавана и намалявана; кредитополучателят е бил предварително информиран за рисковете и запознат с клаузите на договора, вкл. факторите и критерии, влияещи върху БЛП, предвид предоставения му проект на договор; промяната на променливия компонент от лихвения процент не зависела от ответната банка, а се влияела от обективни критерии, съобразно представената методология на банката, което се подкрепяло от становището на в.л., нещо повече, методологията за изчисление на БЛП не била променяна в нито един момент от

действие на процесния договор. Твърди, че извършените на основание процесните чл. 3, ал. 1 и ал. 5 и чл. 6, ал. 3 от договора плащания от страна на ищеца са осъществени на надлежно и валидно договорно основание, респ. не са налице необходимите елементи от фактическия състав на неоснователното обогатяване по чл. 55, ал. 1, предл. 1-во от ЗЗД вр. чл. 143 и чл. 146 ал. 1 ЗЗП. Оспорва се като неправилно, необосновано и в противоречие с материалния закон решението на районния съд в частта, с която е отхвърлено възражението му за прихващане между евентуално присъдените на ищеца суми с вземанията на банката за неплатена, но дължима главница, вследствие на разликата във вноските, в частта им за дължима лихва, дължаща на евентуално неправомерно завишения ѝ размер. Позовавайки се на чл. 103 и сл. от ЗЗД във вр. и по аргумент чл. 133 вр. с чл. 211 ал. 1 от ГПК и отговора на вещото лице по задача № 7 от второто заключение на експертизата, иска възражението за прихващане да бъде уважено в цялост, а размерът на евентуално присъдени в полза на ищеца суми бъде съответно редуциран. Възразява срещу решението на съда в частта относно предявените искове касаещи установяване на неравноправност на процесните клаузи по двете допълнителни споразумения към договора и свързаната с това осъдителна претенция за възстановяване на сума от ** лв. с оглед допуснатите от съда и описани във въззивната жалба съществени процесуални нарушения при допускане на изменения на иска, както и противоречието с материалноправните предпоставки за уважаването им. Не споделя правните изводи на съда относно наличие на анатоцизъм, и сочи, че включването на просрочени лихви, незабавно дължими от кредитополучателя към момента на подписване на допълнителните споразумения, към главницата по кредита е допустим способ за реструктуриране на задълженията по договор за кредит, като анатоцизъм не е налице. Акцентира, че процесната кредитна експозиция е пререструктурирана в съответствие разпоредбите на Наредба № 9 от 03.04.2008 г на БНБ, и предвид което на кредитополучателя били предоставени сериозни и реални отстъпки чрез подписване на процесните допълнителни споразумения. В условие на евентуалност моли възражението му да бъде уважено, в случай, че претенциите на ищеца бъдат приети за допустими. Иска се отмяна на решението и постановяване на ново решение, с което предявените искове бъдат оставени без уважение. Претендират се разноските в двете съдебни инстанции.

В срока по чл. 263, ал.1 от ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба от насрещната страна А. Т. С. чрез пълномощника му, с която се навеждат аргументи относно неоснователността на твърденията, развити във въззивната жалба. Иска се отхвърляне на въззивната жалба и потвърждаване на първоинстанционното решение като правилно и законосъобразно.

ОС- Кюстендил, след преценка на събраните по делото доказателства при усл. на чл.235, ал.2 от ГПК, както и на доводите и твърденията на страните, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Съгласно чл. 269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните основания във въззивната жалба.

Атакуваното първоинстанционно решение е валидно и допустимо. При постановяването му не е допуснато нарушение на императивни материалноправни и процесуалноправни норми.

От фактическа страна е установено следното:

На 30.01.2008г. между *** и А.С. е сключен договор за потребителски кредит, по силата на който банката е отпуснала на С. сума в размер на ** лв. със срок на погасяване от 276 месеца. По силата на договора главницата е олихвявана с годишна лихва в размер на сбора на базовия лихвен процент /БЛП/ на банката за жилищни кредити в лева, валиден за съответния период плюс договорна надбавка в размер на 4.95 пункта. Към момената на сключване на договора БЛП е бил в размер на 7.5 %.

Кредитът е следвало да се погасява на равни месечни вноски в размер на ** лв. Договорено е било, че при предсрочно погасяване, кредитополучателят да дължи такса в размер на 4% върху размера на предсрочно погасената главница, както и връща кеш бонуса, посочен в чл.8 от договора.

На 18.06.2009 г. е било сключено допълнително споразумение. Според същото задълженията към 18.06.2009г. на кредитополучателя са в размер на *** лв., от които ** лв.- просрочена главница, ** лв.-просрочена лихва, *** лв.- редовна главница и ** лв.- редовна лихва. Със споразумението ищецът се е съгласил да бъде трансформирана лихвата чрез натрупване към дължимата редовна главница. На тази база, договорената усвоена главница е станала в размер на *** лв.

Видно от данните съдържащи се в заключението на съдебно- счетоводната експертиза /л. 187 от делото на районен съд/ на 25.06.2009 г. споразумението е прекратено, поради неплащане на две дължими месечни вноски, поради което кредитополучателят е загубил право да ползва облекчение. Всъответствие с т.VI от споразумението, в този случай банката едностранно, незабавно и без да е необходимо каквото и да е волеизявление е прекратила действието на т.V и е променила условията на погасяване, с което е определила размера на дължимите погасителни вноски с нов погасителен план.

На 16.07.2010г. е подписано ново споразумение, според което страните са се съгласили всички плащания по допълнителното споразумение да се прибавят чрез натрупване към редовната усвоена и непогасена главница. Задълженията по това допълнително споразумение били в размер на ** лв.- просрочена главница, ** лв.- просрочена лихва, 50 лв.- просрочени такси и ** лв.- редовна главница.

Видно от съдебно- счетоводната експертиза /л.188 от делото на районен съд/ след двете споразумения към главницата били прибавени ** лв.- по споразумението от 18.06.2009г. и ** лв.- по споразумението от 16.07.2010 г. В тези суми са били включени просрочена главница по двете споразумения ** лв.- по първото и ** лв. по второто. С така прибавените суми, усвоената главница станала в размер на ** лв.

Видно от основната съдебно- счетоводна експертиза към датата на сключване на договора- 30.01.2008г. годишната лихва при БЛП за жилищни кредити била в размер на 7.5 % и договорна надбавка в размер на 4.95 пункта или общо 12.45 %.При така формиран погасителен план, сумата за погасяване към 09.04.2021г. при 157 вноски по ** лв. ще е погасена сума в размер на *** лв., от които ** лв.- главница и лихва в размер на *** лв. Реално били изплатени от страна на ищеца сума в размер на ** лв., от които ** лв.- главница и *** лв.- лихва. В този смисъл, вещото лице е посочила, че ищецът е погасил в повече при главницата в размер на *** лв. и при лихвата в повече ** лв., като цяло по кредита разликата била в размер на ** лв.

В допълнителното заключение на съдебно- счетоводната експертиза /л.251 от делото на районен съд/ вещото лице е посочило, че за периода от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г. са погасени: ** лв.- главница и ** лв.- лихва или общо ** лв. За периода от 09.04.2016 г. до 09.04.2021 г. са погасени ** лв.- главница, **- лихви или общо са платени ** лв., погасени наказателни лихви от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г.- ** лв., а за периода от 09.04.2016 г. до 09.04.2021 г.- ** лв. Разликата по вноските за периода от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г. по реално погасяване на кредита и при първоначален лихвен процент от 12.45 % е ** лв., а разликата по вноски за периода от 09.04.2016 г. до 09.04.2021 г. по реално погасяване на кредита и при първоначален лихвен процент от 12.45 % е ** лв.

Базовият лихвен процент, приет на заседания на комитета по управление на активите и пасивите на ответника за жилищни кредити за периода е бил както следва: от 01.09.2007 г. до 24.03.2008 г. -7.50 % + 4.95 пункта- 12.45 %.; от 24.03.2008 г. до 09.06.2008 г.- 7.75 % + 4.95 пункта- 12.70 %; от 09.06.2008 г. до 07.07.2008 г.- 8.25 % + 4.95 пункта-13.20 %; от 07.07.2008 г. до 10.10.2008 г.- 9.00 % + 4.95 пункта- 13.95 %; от

10.10.2008 г. до 01.10.2012г.- 10.50 % + 4.95 пункта- 15.45 %; от 25.08.2011 г. до 25.10.2012 г.-10.50 % + 6.27 пункта- 16

С обжалваното решение районен съд е уважил предявените от А. Т. С. срещу *** установителни искове по чл.26, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.143 ЗЗП и осъдителен иск по чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, приемайки, че клаузите на чл. 3, ал.5, чл.6, ал.3 и чл.13 от договора са нищожни на основание чл.146, ал.1 от ЗЗП, както и чл. 8, ал. 2 от договора също е нищожна.

Предвид горното и с оглед на направените възражения във въззивната жалба съдът приема от правна страна следното:

По възражението, че районният съд е допуснал съществено процесуално нарушение- нарушено правото на защита на банката, поради неспазване на срока даден за изготвяне на писмена защита.

От протокола на проведеното на 09.12.2021 г. съдебно заседание е видно, че на тази дата районен съд е дал ход на устните състезания. Представител на банката не се е явил, за да изложи съображения по съществото на спора. В нормата на чл. 149, ал.3 от ГПК е предвидено, че при фактическа и правна сложност на делото по искане на някоя от страните съдът може да определи подходящ срок за представяне на писмени защиты. Следва обаче да се има предвид, че писмената защита не може да се квалифицира като продължение на устните състезания, тъй като тя само обективира това, което страната е изложила устно пред съда, като даването на възможност за по- точно обосноваване на разбирането ѝ по приложението на закона не променя характера на съдебните прения, нито ги прави писмени. В този смисъл са разясненията дадени по т.11 от ТР № 6/06.11.2013 г. по тълк. д. № 1/2012 г. на ОСГТК на ВКС. Следователно, посоченото от представителя на въззивната банка нарушение на чл.149, ал.3 от ГПК не е лишила страната от участие в устните състезания, доколкото дадената от съда възможност за представяне на писмени защиты, нито представлява част от съдебните прения, нито ги замества.

Следва да се има предвид също така, че в съдебното заседание на 09.12.2021 г. съдът е определил 10 дневен срок за представяне на писмени бележки, който не е никак кратък и е съобразен с фактическата и правна сложност на делото.

По възражението за допуснати съществени процесуални нарушения, свързани с допускането от страна на съда на три последователни изменения на иска по реда на чл. 214, ал. 1 от ГПК. Съдът констатира следното:

В съдебно заседание проведено на 28.06.2021 г. районен съд е констатирал, че ненадлежно е връчено съобщението по чл. 131 от ГПК и е разпоредил ново връчване с възможност за отговор на ответника в 1- месечен срок от датата на заседанието. Отговорът на исковата молба и доказателствата към него са били изпратени по пощата на 28.07.2021 г.. На проведеното на 27.09.2021 г. съдебно заседание ход на делото не е даден, като в това заседание са връчени преписи от отговора и доказателствата на представителя на ищеца. С молба, намираща се на л. 231 от делото на районен съд, ищецът е направил искане за изменение на петитума на исковата молба като е заявил допълване на първоначалните искания с нови такива за нищожност на основание чл. 26, ал.1 от ЗЗД като противоречащи на закона- чл. 143, т.3, т.10, т.12, т.13, т.18 и т.19, чл. 144 и чл. 146, ал.1 и ал.2 от ЗЗП и на параграф IV от Допълнително споразумение от 18.06.2009 г. към Договор за кредит кредит **/2008 г., както и на чл.3, чл.5, чл.6, чл.7, ал.2 и ал.3, чл.9 и чл.10 от Допълнително споразумение от 16.07.2010 г. към същия договор. С молба, намираща се на л. 232 от делото на районен съд, ищецът е направил искане за изменение на размера на исковата претенция, като е увеличил цената на иска със сумата от ** лв. или искът следва да се счита за предявен за ** лв.

Приложено е било платежно нареждане за внесена държавна такса върху увеличената част. В проведеното съдебно заседание на 28.10.2021 г. съдът е дал ход на делото и се е разпоредил да се връчат преписи от молбите на ответната банка, доколкото представител на същата не е присъствал. С молба, нахождаща се на л. 315 от делото на районен съд, ищецът отново е направил искане за изменение на размера на исковата претенция, като е увеличил цената на иска със сумата от ** лв. или искът следва да се счита за предявен за ** лв., като видно от приложеното платежно нареждане е внесена съответната държавна такса. В съдебно заседание на 02.12.2021 г. съдът с две последователни определения е допуснал изменение на предявения осъдителен иск, първоначално на ** лв., а след това на ** лв.

Предвид горното съдът счита, че доводът на представителя на въззивната банка е неоснователен. Касае се за предявени обективно съединени искове. Едните са с правно основание чл. 26, ал.1, пр.1 от ЗЗД, а другият е с правно основание чл. 55, ал.1 пр.1 от ЗЗД. Съгласно чл.214, ал.1 от ГПК в първото заседание за разглеждане на делото ищецът може да измени основанието на своя иск, ако с оглед защитата на ответника съдът прецени това за уместно. Той може също, без да измени основанието, да измени своето искане. До приключване на съдебното дирене в първата инстанция той може да измени само размера на предявения иск, както и да премине от установителен иск към осъдителен и обратно. В случая съдът счита, исканията за изменение на исковете са заявени своевременно. Искането за изменение на петитума на исковата молба с допълване към първоначалните искания с нови такива касае иска с правно основание чл.26, ал.1 пр.1 от ЗЗД и то е направено след постъпване на отговора на исковата молба преди първото съдебно заседание, проведено на 28.10.2021 г. Следва да се има предвид, че съдът не се е произнесъл по това искане, т.е. то не е допуснато. Исканията за увеличаване на размера на първоначално предявения иск се отнасят до иска с правно основание чл. 55, ал.1, пр.1 от ЗЗД. Сроктът за тях е до приключване на устните състезания. Предвид на горното, настоящият съдебен състав намира, че исканията за изменение на иска с правно основание чл. 55, ал.1 от ЗЗД са направени своевременно, в предвидените в чл. 214, ал.1 от ЗЗД срокове.

Не може да се възприеме тезата на представителя на въззивната банка, че изменението на иска с правно основание чл. 26, ал.1, пр.1 от ЗЗД е недопустимо, тъй като с него се предявяват по същество нови искове, доколкото се изменят едновременно и основанието и петитума на предявените два иска. В случая видно от приложената писмена молба за изменение е предприето единствено изменение на петитума на иска, чрез добавянето на нови искания. Няма наведени в обстоятелствената част на исковата молба нови основания за нищожност на договора. Следва да се има предвид също така, че при произнасяне по иск за връщане на даденото без основание по договор, сключен с потребител, съдът дължи служебна проверка за наличието на неравноправни клаузи в договора.

По твърдението за липса на обедняване на ищеца, доколкото плащания на погасителни вноски по договора за потребителски кредит са извършвани от трети лица.

Настоящият съдебен състав счита, че плащането на погасителните вноски от трето лице са от значение само във вътрешните отношения между третото лице и ищеца и са без правно значение за настоящия спор.

Относно момента на настъпване на изискуемостта на предявеното с иска с правно основание чл. 55, ал.1 пр.1 от ЗЗД вземане.

Поддържаното от въззивната банка възражение за изтекла погасителна давност е частично основателно. Съгласно т.7 от ППВС от 28.05.1979 г. гр.д. №1/1979 г., давностният срок за вземанията по чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД е общият пет годишен срок

по чл.110 от ЗЗД и тече от момента на получаване на плащането. Исковата молба е подадена на 09.04.2021 г., а претенцията обхваща вземания за извършени плащания при начална липса на основание, първото от които видно от заключението на съдебно – счетоводната експертиза е направено на 25.03.2008 г. Следователно към момента на завеждането на исковата молба е изтекъл петгодишният давностен срок за вземанията по чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД за надплатени суми за периода от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г., които съгласно допълнителното заключение насъдебно- счетоводната експертиза възлизат в общ размер на ** лв. и тази сума е погасена по давност. Погасено по давност е и вземането за надплатени лихви върху капитализираната главноца. В тази част възражението се явява основателно.

По отношение на възражението във въззивната жалба срещу извода на районен съд за нищожност на на клаузите на чл. 3, ал.5, чл. 6, ал. 3, чл. 8, ал. 2 и чл. 13 от договор за потребителски кредит като неравноправни

Според чл.143 от Закона за защита на потребителите /ЗЗП/ неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. В посочената разпоредба законодателят е посочил хипотези, при които една клауза в договора се явява неравноправна, но това примерно изброяване на чл.143, т.1-т.17 от ЗЗП не е изчерпателно, от него може да се изведат общите критерии, определящи понятието неравноправна клауза. В чл. 146, ал.1 от ЗЗП е предвидено, че неравноправните клаузи в договорите са нищожни само в случаите, в които те не са уговорени индивидуално. Правилно и законосъобразно районен съд при постановяване на решението си се е ръководил от критериите неравноправен и индивидуално уговорен, изследвайки действителността на процесните клаузи- чл. 3, ал. 5, чл. 6, ал. 3, чл. 8, ал. 2 и чл. 13 от договора за кредит, сключен на 30.01.2008 г. между страните в производството. Въззивният съд счита, че посочените разпоредби от договора не се явяват индивидуално уговорени по смисъла на чл.146, ал.2 от ЗЗП, тъй като са част от стандартни, изготвени предварително и типови условия на банката и кредитополучателят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им. По делото липсват данни, че включването на спорните клаузи в договора е в резултат на изричното им предварително обсъждане и съгласие на потребителите по отношение на тяхното съдържание, а доказателствената тежест в тази насока е била на банката с оглед правилото на чл.146, ал.4 от ЗЗП. В този смисъл ищецът се ползва от защитата на потребителите, предвидена в ЗЗП, който в частта, касаеща регламентацията на неравноправните клаузи в потребителските договори, въвежда разпоредбите на Директива 93/1 З/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Кредитополучателят /потребителят/ е в положението на по-слаба страна в отношенията си с банката, както от гледна точка на позицията му в преговорите, така и на степента на информираност - положение, което го принуждава да се съгласява с установените предварително от банката условия, без да може да повлияе на съдържанието им. Клаузите на договорите за банкови кредити /както и Общите условия към тях/ не следва да нарушават основни принципи, в т.ч. и този на равнопоставеност, на който се основават отношенията между банката и потребителя, както и императивни разпоредби на закона. Законът за кредитните институции, при действието на който е сключен процесният договор, въвежда редица задължения на кредитните институции в процеса на отпускане на банкови кредити с оглед защита правата и задълженията на длъжниците. Съгласно чл.58 ЗКИ при отпускане на кредити банката задължително предоставя безплатно и в писмена форма на клиентите си своите условия по кредитите, които съдържат най-малко данни за общите разходи по кредита /такси, комисионни и други разходи, пряко свързани с договора за кредит/ и за обективните критерии, въз основа на които тези разходи могат да се изменят; лихвения

процент, изразен като годишен лихвен процент, метода за изчисляване на лихвата, както и условията, при които може да се променя лихвата до пълното погасяване на кредита; допълнителните задължения, свързани с разплащанията и условията и разходите при предсрочно погасяване на кредита. От събраните доказателства не се установяват факти, че страните по процесната сделка са обсъждали която и да било от клаузите от нейното съдържание и са постигнали изрично съгласие по отношение на нея. Доколкото по делото не е установено от банката, че оспорените клаузи са индивидуално уговорени, то за нея са неблагоприятните последици от неангажиране на доказателства поради което съдът приема, че чл. 3, ал. 5, чл. 6, ал. 3, чл. 8, ал. 2 и чл. 13 от процесния договор за кредит са били изготвени от банката предварително и кредитополучателят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им при сключването му, поради и което същите не са индивидуално определени, т.е. налице е първият критерий за обявяване на тяхната нищожност.

Следва да се има предвид също така, че клаузите на чл. 3, ал. 5; чл. 6, ал. 3 и чл. 13 от договора предвиждат възможност на банката едностранно, без изрична уговорка за това с кредитополучателя, да променя размера на базовия лихвен процент, с оглед на което да измени и размера на възнаградителната лихва и съответно месечната анюитетна вноска. В тези клаузи не са посочени условията, при които банката може да извършва промяна на базовия лихвен процент. Не става ясно и каква е методологията, при която ще се допуска изменение лихвата и дали тя е доведена до знанието на кредитополучателя. В договора не е предвидена възможност за кредитополучателя да прекрати договора при промяна без предизвестие от страна на банката на лихвения процент, поради което посочените клаузи са неравноправни и на основание чл.143, т.10 от ЗЗП.

По отношение на възражението за прихващане между евентуално присъдените на ищеца суми с вземанията на банката за неплатена, но дължима главница

С отговора на исковата молба при условията на евентуалност в случай, че клаузата на чл.3, ал.5 бъде счетен за основателен е направено възражение за прихващане на евентуално присъдената на ищеца сума за надплатени лихви, с които ищецът е обеднял със сумата от разликата между дължимата главница при прилагане на първоначалния лихвен процент по кредита и тази на реално погасената главница за исковия период.

Съгласно чл.103 от ЗЗД, когато две лица си дължат взаимно пари или еднородни и заместими вещи, всяко едно от тях, ако вземането му е изискуемо и ликвидно, може да го прихване срещу задължението си. Предпоставките са компенсация са наличието на две насрещни еднородни, изискуеми и ликвидни вземания, при което те се погасяват до размера на по-малкото от двете, в който са били налице условията за компенсируемостта им. В настоящия случай, следва да се посочи, че не са налице тези предпоставки. Предмет на иска с правно основание чл. 55, ал.1, пр.1 от ЗЗД е цялата надплатена сума, а не само надплатената лихва, поради което не може да се направи компенсация с дължимата главница. Следва да се посочи и че вземането на ответната банка не е конкретизирано и по размер. Доколкото в случая вземанията на страните не са безспорни, то не са налице предпоставките на чл.103, ал.1 от ЗЗД, поради което прихващане не може да настъпи.

По отношение на извода на районен съд за наличие на анатоцизъм

По делото безспорно се установи, че с процесните анекси дългът на ищеца е реструктуриран чрез капитализиране към главница на изтекли и неизплатени лихви.

Съгласно формираната практика на ВКС, изразена в решение № 66 от 29.07.2019 г., по т. д. № 1504/2018 г. на II т. о., уговорката в допълнителни споразумения към договор за кредит за прибавяне към размера на редовната главница на просрочени

задължения за лихви, върху които се начислява възнаградителна лихва, представлява анатоцизъм по см. на чл. 10, ал. 3 ЗЗД, който е допустим, на основание чл. 294, ал. 1 ТЗ само при уговорка между търговци, каквото качеството ищецът не притежава.

По иска с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД за сумата от ** лв., платена без основание по договора за потребителски кредит.

С предявените установителни искове по чл.26, ал.1, пр.1 от ЗЗД във вр. с чл.143 от ЗЗП са приети за нищожни като неравноправни клаузите на чл. 3, ал. 5 и чл. 6, ал. 3 от договора за потребителски кредит от 30.01.2008 г. Това води след себе си до неоснователно получени от кредитора суми. Допусната счетоводна експертиза, чието заключение съдът възприема, е установила, че за целия период на договора надплатената сума е ** лв., а сумата заплатена върху капитализираните с анексите към договора лихви е ** лв. или общо ** лв. С тази сума банката неоснователно се е обогатила.

Следва да се има предвид, както бе посочено по-горе, че за периода от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г. вземанията на ищеца са погасени по давност. Основателен е искът за периода от 09.04.2016 г. до предявяване на исковата молба-09.04.2021 г. От заключението на вещото лице се установява, че платената без основание сума за посочения период е ** лв., а надплатената сума върху капитализираните лихви, съгласно анексите към договора съдът определя на ** лв.(вземайки предвид данните съдържащи се в табл. За и 3б от второто заключение на съдебно-счетоводната експертиза) или общо- ** лв. Следователно искът с правно основание чл. 55, ал.1, пр.1 от ЗЗД е основателен до посочения размер.

Предвид на горното, решението на районен съд следва да бъде отменено в частта, в която искът е уважен за разликата над ** лв. до ** лв. и в тази част следва да се отхвърли като погасен по давност. В останалата част решението е законосъобразно и следва да се потвърди.

С оглед на изхода на делото, решението на районен съд следва да се отмени и в частта, в която на основание чл. 78, ал.1 от ГПК на ищеца са присъдени съдебни разноски за размера над ** лв., като за въззивната инстанция му се присъдят разноски в размер на ** лв., определени по компесация.

На ответната банка се дължат съдебни разноски само по отношение на отхвърлената част на иска по чл. 55, ал.1 от ЗЗД и те са в общ размер на ** лв, от които ** лв. направени пред районен съд и ** лв. във въззивната инстанция.

С оглед на горното Кюстендилският окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 260489/21.12.2021 г., постановено по гр. д. № 660/2021 г. по описа на Кюстендилския районен съд в частта, с която ***, с ЕИК **, със седалище и адрес на управление: *** е осъдена да заплати на А. Т. С., с ЕГН *****, с адрес: ***** на основание чл. 55, ал.1, пр.1 от ЗЗД за размера над ** лв. до ** лв., представляваща платена без основание сума по договор за потребителски кредит НЛ 32991 от 30.01.2008 г. за периода от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г. и в частта, с която ***, е осъдена да заплати на А. Т. С. на основание чл.78, ал.1 от ГПК съдебни разноски за размера над ** лв. **и вместо него постановява:**

ПРЕДЯВЕНИЙТ от А. Т. С., с ЕГН *****, с адрес в ***** срещу ***, с ЕИК **, със седалище и адрес на управление в ***** за размера над ** лв. до ** лв., представляваща платена без основание сума по договор за потребителски кредит НЛ 32991 от 30.01.2008 г. за периода от 25.03.2008 г. до 09.04.2016 г. **ОТХВЪРЛЯ** като

погасена по давност.

ОСЪЖДА *** да заплати на А. Т. С. на основание чл. 78, ал.1 от ГПК съдебни разноси в размер на на ** лв., направени пред окръжен съд.

ОСЪЖДА А. Т. С. на основание чл. 78, ал.3 от ГПК да заплати на *** съдебни разноси за двете съдебни инстанции в общ размер на ** лв

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата част.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в 1- месечен срок от връчването му на страните

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____